

Số: 528 /BC-BTP

Hà Nội, ngày 20 tháng 12 năm 2024

BÁO CÁO TỔNG KẾT**thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg ngày 01/01/2014
của Thủ tướng Chính phủ về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp**

Ngày 01/01/2014, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp có hiệu lực thi hành từ ngày 15/3/2014 thay thế Quyết định số 74/2009/QĐ-TTg ngày 07/05/2009 về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp, thể hiện sự quan tâm, động viên, khích lệ của Nhà nước đối với người làm công tác giám định tư pháp, thu hút các chuyên gia giỏi tham gia vào hoạt động giám định tư pháp nhằm nâng cao chất lượng hoạt động giám định tư pháp.

Ngày 28/02/2018, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định số 250/QĐ-TTg phê duyệt Đề án tiếp tục đổi mới và nâng cao hiệu quả hoạt động giám định tư pháp. Tại điểm c mục 3 phần IV Đề án giao Bộ Tư pháp chủ trì nghiên cứu trình Thủ tướng Chính phủ sửa đổi, bổ sung Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp. Triển khai nhiệm vụ được giao, Bộ Tư pháp đã chủ trì, phối hợp với các Bộ, ngành và địa phương tiến hành tổng kết đánh giá tình hình thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg và nghiên cứu, xây dựng dự thảo Quyết định sửa đổi, bổ sung Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg. Tuy nhiên, trong quá trình góp ý dự thảo Quyết định, Bộ Nội vụ có văn bản đề nghị chưa thực hiện sửa đổi, bổ sung Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg¹; Bộ Tài chính đề nghị cần đánh giá sự cần thiết duy trì chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp và căn cứ tính chất đặc thù của công tác giám định tư pháp báo cáo Thủ tướng Chính phủ để rà soát, sửa đổi, bổ sung Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg để đảm bảo phù hợp với Nghị quyết số 27-NQ/TW và ý kiến chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ tại Công văn số 8476/VPCP-KTTH ngày 06/9/2018². Do đó, Bộ Tư pháp đã có Báo cáo số 30/BC-BTP ngày 03/2/2020 gửi Thủ tướng Chính phủ, trong đó đề xuất việc trình hồ sơ dự thảo Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg sau khi Luật Giám định tư pháp được Quốc hội thông qua tại kỳ họp thứ 9. Ngày 24/9/2020, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 1450/QĐ-TTg về Kế hoạch triển khai thi hành Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Giám

¹ Công văn số 5099/BNV-PC ngày 21/10/2019 của Bộ Nội vụ.

² Công văn số 8476/VPCP-KTTH ngày 06/9/2018 thông báo ý kiến của Thủ tướng Chính phủ về việc triển khai Nghị quyết số 27-NQ/TW: "Từ nay đến khi ban hành các văn bản quy định chế độ tiền lương mới để thực hiện Nghị quyết số 27-NQ/TW, không xem xét ban hành mới hoặc sửa đổi, bổ sung các chế độ, chính sách tiền lương hiện hành".

định tư pháp, trong đó tại điểm n mục 3 phần II Kế hoạch giao Bộ Tư pháp chủ trì, phối hợp với Bộ Nội vụ, Bộ Tài chính và cơ quan có liên quan: “*Nghiên cứu, rà soát về giải pháp thực hiện chế độ chính sách thu hút, động viên đối với đội ngũ người làm giám định tư pháp phù hợp với tình hình cải cách tiền lương (sau khi có Đề án cải cách tiền lương)*”.

Ngày 04/5/2023, Ban Nội chính Trung ương có Công văn số 4056-CV/BNCTW về việc thực hiện Thông báo kết luận của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực tại Phiên họp thứ 23 và ngày 18/8/2023, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định số 68/QĐ-TTg về Kế hoạch thực hiện kết luận kiểm tra của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, chỉ đạo, giao Bộ Tư pháp nghiên cứu, tham mưu, đề xuất Thủ tướng Chính phủ sửa đổi, bổ sung Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg ngày 01/01/2014 về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp.

Thực hiện chỉ đạo của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực và nhiệm vụ được Thủ tướng Chính phủ giao, Ban Cán sự đảng Bộ Tư pháp ban hành Kế hoạch số 123-KH/BCSD ngày 11/9/2023 và Bộ Tư pháp đã ban hành Công văn số 448/BTP-TTR-m ngày 13/9/2023, trong đó có nhiệm vụ về sửa đổi, bổ sung Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg. Bộ Tư pháp đã ban hành Công văn số 5669/BTP-BTTP ngày 21/11/2023 đề nghị các bộ, cơ quan ngang bộ, cơ quan thuộc Chính phủ, cơ quan, tổ chức có liên quan rà soát, đề xuất nội dung sửa đổi chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp theo Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg.

Từ thực tiễn công tác quản lý nhà nước về giám định tư pháp và trên cơ sở các báo cáo tổng kết, văn bản rà soát, đề xuất của Bộ, ngành, địa phương, tổ chức có liên quan³, Bộ Tư pháp tổng kết, đánh giá tình hình thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg ngày 01/01/2014 với các nội dung cơ bản như sau:

I. Tình hình triển khai, thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg

1.1. Kết quả đạt được

a) Việc ban hành văn bản hướng dẫn và tổ chức triển khai Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg

Trên cơ sở nhiệm vụ được giao tại Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg ngày 01/01/2014 của Thủ tướng Chính phủ về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp, một số Bộ, ngành đã ban hành văn bản hướng dẫn như sau:

- Bộ Tài chính đã ban hành Thông tư số 137/2014/TT-BTC ngày 18/9/2014 hướng dẫn lập dự toán, chấp hành và quyết toán kinh phí chi trả tiền

³ Báo cáo tổng kết của 10 Bộ, ngành và 45 Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương và 14 văn bản rà soát, đề xuất của Bộ, ngành, tổ chức giám định tư pháp công lập ở Trung ương.

bồi dưỡng giám định tư pháp của các cơ quan tiến hành tố tụng theo quy định tại Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg ngày 01/01/2014 của Thủ tướng Chính phủ về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp, trong đó, quy định nguồn kinh phí bồi dưỡng giám định tư pháp do cơ quan tiến hành tố tụng chi trả được bố trí trong dự toán ngân sách nhà nước hằng năm giao cho cơ quan tiến hành tố tụng theo quy định của pháp luật. Đồng thời, để tạo thuận lợi cho đối tượng được hưởng chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp, Thông tư số 137/2014/TT-BTC đã quy định cụ thể thủ tục tạm ứng, thủ tục thanh toán tiền bồi dưỡng giám định tư pháp. Thông tư số 137/2014/TT-BTC đã tạo cơ sở pháp lý cụ thể để các cơ quan tiến hành tố tụng có căn cứ thực hiện thống nhất việc lập dự toán, chấp hành và quyết toán kinh phí chi trả tiền bồi dưỡng giám định tư pháp.

- Bộ Y tế đã ban hành Thông tư số 31/2015/TT-BYT ngày 14/10/2015 quy định việc áp dụng chế độ bồi dưỡng, thời gian và số người thực hiện giám định đối với từng loại việc giám định pháp y, giám định pháp y tâm thần là cơ sở pháp lý để thực hiện chi trả chế độ bồi dưỡng cho giám định viên pháp y, giám định viên pháp y tâm thần, người giúp việc cho giám định viên và người giám định theo vụ việc được tham gia thực hiện giám định.

- Bộ Công an đã ban hành Thông tư số 49/2017/TT-BCA ngày 26/10/2017 quy định chi tiết chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp trong lĩnh vực kỹ thuật hình sự; thành phần, số người thực hiện nhiệm vụ khi giám định đối với trường hợp khám nghiệm tử thi, mổ tử thi và khai quật tử thi; Công văn số 1048/BCA-C41 ngày 08/4/2014 hướng dẫn về việc thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp đối với lĩnh vực kỹ thuật hình sự; Công văn số 2263/BCA-V22 ngày 18/7/2012 về việc hướng dẫn thực hiện chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp trong lĩnh vực pháp y trong Công an nhân dân. Đến ngày 03/9/2019, Bộ Công an đã ban hành Công văn số 2534/BCA-H01 về việc hướng dẫn thực hiện chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp trong lĩnh vực pháp y trong Công an nhân dân thay thế cho Công văn số 2263/BCA-V22 và Công văn số 1048/BCA-C42 nêu trên.

Bên cạnh đó, ngay sau khi Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg được ban hành, các Bộ, ngành, địa phương đã quan tâm, tổ chức phổ biến, tuyên truyền, quán triệt nội dung Quyết định cho đội ngũ cán bộ quản lý, người tiến hành tố tụng, người giám định tư pháp và các cá nhân, tổ chức có liên quan; xây dựng Kế hoạch triển khai thực hiện để bảo đảm việc sử dụng kinh phí chi trả chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp được thực hiện theo đúng quy định như: Ủy ban nhân dân tỉnh Vĩnh Phúc đã ban hành Kế hoạch số 2352/KH-UBND ngày 12/5/2014 triển khai thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg trên địa bàn tỉnh; Ủy ban nhân dân tỉnh Tiền Giang có Công văn số 59/UBND-NC chỉ đạo Sở Tư

pháp, Sở Y tế, Sở Tài chính, Công an tỉnh và các ngành có liên quan tổ chức triển khai thực hiện Quyết định; Công an thành phố Hà Nội có công văn số 38/HD-CAHN-PC44-PV22 hướng dẫn thực hiện chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp; Ủy ban nhân dân tỉnh Điện Biên đã có Công văn số 68/UBND-NC ngày 07/01/2014 và Công văn số 306/UBND-NC ngày 24/01/2014 chỉ đạo tổ chức tuyên truyền, phổ biến, quán triệt nội dung của Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg... Nhìn chung, các Bộ, ngành, địa phương, cơ quan, tổ chức đã quan tâm đến việc tổ chức triển khai Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp.

b) Việc tổ chức thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg của các Bộ, ngành và địa phương

Thứ nhất, về phía cơ quan trung cầu giám định:

Trong số các cơ quan tiến hành tổ tụng, hoạt động trung cầu giám định được thực hiện chủ yếu bởi cơ quan điều tra trong Công an nhân dân. Vì vậy, để đảm bảo việc thực hiện tạm ứng, thanh toán tiền bồi dưỡng giám định tư pháp được thực hiện đúng quy định, Bộ Công an đã giao Văn phòng Cơ quan Cảnh sát điều tra làm đầu mối dự trù, tiếp nhận, quản lý, cấp phát và theo dõi toàn bộ kinh phí bồi dưỡng giám định tư pháp, kinh phí chi trả giám định cho lực lượng điều tra trong lực lượng Công an nhân dân. Hằng năm, trên cơ sở dự trù của cơ quan điều tra các cấp trong Công an nhân dân, Văn phòng Cơ quan Cảnh sát điều tra lập dự trù các nguồn kinh phí trên, báo cáo lãnh đạo Bộ Công an duyệt, chuyển sang Bộ Tài chính để xin cấp kinh phí, thực hiện tiếp nhận, chi trả tiền bồi dưỡng giám định tư pháp theo đúng quy định của pháp luật. Theo Báo cáo của Bộ Tài chính, kinh phí bồi dưỡng giám định tư pháp được cấp cho Bộ Công an từ năm 2014 đến năm 2018 đều trong mức 300 - 400 tỷ đồng/năm⁴. Trên cơ sở kinh phí được cấp, Công an các đơn vị, địa phương có nhiệm vụ chi trả tiền bồi dưỡng giám định tư pháp cho cơ quan giám định. Theo báo cáo của Bộ Công an, từ năm 2020 đến năm 2023, Bộ Công an đã chi trả gần 1.385 tỉ đồng kinh phí giám định tư pháp⁵. Về cơ bản, từ khi thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg, trong ngành Công an nhân dân đã chủ động dự toán, cấp phát bảo đảm kinh phí chi trả bồi dưỡng giám định tư pháp.

Đối với Viện kiểm sát nhân dân tối cao, thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg, hằng năm đều lập dự toán và cấp phát kinh phí đủ theo đề nghị. Trên thực tế, việc thực hiện chi trả chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp của ngành Kiểm sát nhân dân rất ít, chủ yếu là do ngành Công an chi trả. Từ

⁴ Theo Báo cáo số 10885/BTC-HCSN ngày 07/9/2018 của Bộ Tài chính, kinh phí bồi dưỡng giám định tư pháp được cấp cho Bộ Công an từng năm như sau: Năm 2014: 350 tỷ đồng; năm 2015: 400 tỷ đồng; năm 2016: 350 tỷ đồng; năm 2017: 320 tỷ đồng và năm 2018: 330 tỷ đồng.

⁵ Báo cáo số 43/BCA-C09 ngày 04/01/2024 của Bộ Công an.

năm 2014 đến hết quý I năm 2018, Cơ quan điều tra Viện kiểm sát nhân dân tối cao đã ban hành 142 quyết định trưng cầu giám định với tổng số tiền chi trả phí giám định tư pháp cho các tổ chức, cá nhân thực hiện giám định (bao gồm cả chi phí bồi dưỡng giám định tư pháp) là 916.916.000 đồng. Nhìn chung, việc chi trả chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp cho các tổ chức, cá nhân thực hiện giám định cơ bản đúng hạn, không để xảy ra tình trạng nợ đọng.

Về phía Bộ Tài chính, với vai trò là cơ quan giúp Chính phủ thực hiện chức năng quản lý nhà nước về tài chính - ngân sách, hằng năm, căn cứ theo quy định pháp luật⁶ tiến hành tổng hợp, trình cấp có thẩm quyền bố trí kinh phí thực hiện giám định tư pháp, trong đó có kinh phí cho chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp theo quy định. Riêng Viện kiểm sát nhân dân tối cao và Tòa án nhân dân tối cao không lập dự toán riêng khoản kinh phí giám định tư pháp nên được bố trí chung trong dự toán chi quản lý hành chính của cơ quan⁷.

Thứ hai, về phía cơ quan, tổ chức thực hiện giám định:

Hiện nay, theo Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg, chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp được chia theo vụ việc và theo ngày công. Chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp theo vụ việc của giám định trên người sống và trên tử thi trong lĩnh vực pháp y đã thể hiện sự quan tâm, khích lệ của Nhà nước đối với đặc thù của hoạt động giám định này, phần nào bù đắp được công sức lao động và sức khỏe cho người làm công tác giám định. Đối với ngành y tế, việc chi trả chế độ bồi dưỡng tại Viện Pháp y Quốc gia và Trung tâm pháp y các tỉnh, thành phố được thực hiện theo quy định tại Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg và Thông tư số 31/2015/TT-BYT ngày 14/10/2015 của Bộ Y tế. Theo đó, sau khi kết thúc công việc giám định, các tổ chức giám định pháp y, pháp y tâm thần lập hồ sơ đề nghị thanh toán chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp gửi đến cơ quan trưng cầu và được cơ quan trưng cầu thanh toán đúng đối tượng, đầy đủ chế độ theo từng vụ việc hoặc từng tháng, quý trong năm, không có tình trạng nợ đọng tiền bồi dưỡng.

Đối với ngành Công an nhân dân, việc chi trả chế độ bồi dưỡng trong lĩnh vực kỹ thuật hình sự được thực hiện theo Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg và Thông tư số 49/2017/TT-BCA ngày 26/10/2017 quy định chi tiết chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp trong lĩnh vực kỹ thuật hình sự, thành phần, số người thực hiện nhiệm vụ khi giám định đối với trường hợp khám nghiệm tử thi, mổ tử

⁶ Luật Ngân sách nhà nước, Luật Giám định tư pháp, Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg ngày 01/01/2014 của Thủ tướng Chính phủ và Thông tư số 137/2014/TT-BTC ngày 18/9/2014 của Bộ Tài chính.

⁷ Kinh phí chi quản lý hành chính của Tòa án nhân dân tối cao (Tòa án nhân dân tối cao chi từ kinh phí xét xử): Năm 2014: 2.335,9 tỷ đồng; Năm 2015: 2.094,821 tỷ đồng; Năm 2016: 2.871,66 tỷ đồng; Năm 2017: 3.225,115 tỷ đồng; Năm 2018: 3.229,980 tỷ đồng.

Kinh phí chi quản lý hành chính của Viện kiểm sát nhân dân tối cao: Năm 2014: 2.567,38 tỷ đồng; Năm 2015: 2.707,771 tỷ đồng; Năm 2016: 2.837,840 tỷ đồng; Năm 2017: 2.973,010 tỷ đồng; Năm 2018: 2.986,080 tỷ đồng.

thi và khai quật tử thi; việc chi trả chế độ bồi dưỡng trong lĩnh vực pháp y cơ bản được thực hiện theo Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg và Thông tư số 31/2015/TT-BYT, ngoài ra, tại một số địa phương thì thực hiện theo Công văn số 2263/BCA-V22 của Bộ Công an. Theo đó, hằng tháng, Viện Khoa học hình sự và các phòng Kỹ thuật hình sự, Công an tỉnh thống kê và lập hồ sơ các vụ việc đã tiến hành giám định gửi về Văn phòng Cơ quan Cảnh sát điều tra Bộ Công an hoặc Văn phòng Cơ quan Cảnh sát điều tra Công an tỉnh kiểm tra và xác nhận; sau đó gửi về Cục Kế hoạch tài chính, Bộ Công an hoặc Phòng Hậu cần, Công an tỉnh để làm căn cứ thanh toán theo quy định. Như vậy, riêng trong ngành Công an nhân dân, việc chi trả chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp được thực hiện thống nhất qua Cục Kế hoạch tài chính hoặc Phòng Hậu cần theo đúng quy định về quản lý tài chính.

Đối với các lĩnh vực giám định tư pháp không có tổ chức giám định tư pháp công lập như xây dựng, văn hóa..., về cơ bản, cơ quan trung cầu chi trả chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp đủ ngày công thực tế và đúng mức chế độ theo quy định tại Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg.

c) Đánh giá chung kết quả đạt được

Qua 10 năm thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg ngày 01/01/2014 của Thủ tướng Chính phủ về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp, đời sống vật chất, tinh thần của đội ngũ người làm giám định tư pháp đã được các Bộ, ngành, địa phương quan tâm, chăm lo, chuyển biến nhiều so với trước đây. Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg đã tăng mức tiền bồi dưỡng giám định tư pháp mà người giám định được hưởng trung bình gấp từ 02 đến 2,5 lần so với quy định tại Quyết định số 74/2009/QĐ-TTg ngày 07/5/2009 của Thủ tướng Chính phủ về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp. Việc phân bổ, quản lý, sử dụng nguồn kinh phí chi trả bồi dưỡng giám định tư pháp chặt chẽ, đúng quy định, chi trả đúng đối tượng và tương đối đầy đủ, kịp thời; cơ bản đã bù đắp được công sức, tính chất độc hại, phức tạp, khó khăn trong hoạt động giám định tư pháp của người tham gia vào công tác giám định tư pháp theo trung cầu của cơ quan tiến hành tố tụng. Tình trạng nợ đọng tiền bồi dưỡng giám định tư pháp đã được Bộ Tư pháp, Bộ Công an và các cơ quan có liên quan quan tâm giải quyết, có nhiều biến chuyển, cơ bản được khắc phục.

Đồng thời, việc tăng mức bồi dưỡng giám định tư pháp đã giúp cho thu nhập của người thực hiện giám định tư pháp được tăng lên đáng kể, nhất là các lĩnh vực giám định có tổ chức giám định tư pháp công lập, phần nào bảo đảm sự tương xứng, hợp lý với tính chất công việc giám định; giảm khoảng cách chênh lệch về thu nhập giữa người làm giám định tư pháp với cán bộ chuyên môn trong cùng lĩnh vực, ngành nghề, nhất là giữa bác sỹ làm giám định pháp y với

bác sỹ làm công tác khám, chữa bệnh tại các bệnh viện, phòng khám. Điều này góp phần “giữ chân” người làm giám định tư pháp, có thêm động lực thực hiện công việc nhiều khó khăn này cũng như thu hút những cá nhân có chuyên môn, các chuyên gia giỏi tham gia vào hoạt động giám định tư pháp.

Như vậy, việc triển khai, thực hiện chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp theo Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg đã động viên, khích lệ rất lớn đối với đội ngũ người làm giám định tư pháp, nhất là đội ngũ giám định viên pháp y hiện nay đang rất khó để thu hút nhân lực, qua đó, nâng cao, cải thiện chất lượng giám định, đáp ứng tốt hơn yêu cầu của hoạt động tố tụng trong bối cảnh tội phạm ngày một gia tăng, phức tạp.

1.2. Một số tồn tại, khó khăn, vướng mắc

Bên cạnh những kết quả đạt được nêu trên, việc triển khai, thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg vẫn còn tồn tại một số khó khăn, vướng mắc như sau:

Thứ nhất, Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg có hiệu lực thi hành kể từ ngày 15/3/2014, đến nay, sau 10 năm tổ chức thực hiện đã bộc lộ một số bất cập, hạn chế, cụ thể:

(1) Về đối tượng được hưởng chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp:

- Trong một số lĩnh vực giám định (pháp y, pháp y tâm thần...) phải huy động người giám định tư pháp không hưởng lương từ ngân sách nhà nước tham gia, thực hiện giám định. Hiện nay, lĩnh vực pháp y tâm thần trên toàn quốc chỉ có 42 giám định viên tư pháp trong khi số vụ việc giám định ngày càng tăng, thời gian giám định kéo dài (trung bình từ 4-6 tuần/vụ việc thông thường hoặc 9 tuần/ vụ việc phức tạp) và việc tuyển dụng, thu hút nhân lực mới để bổ nhiệm giám định viên pháp y tâm thần là rất khó khăn. Do đó, thực tế các tổ chức giám định pháp y tâm thần cần phải huy động những giám định viên tư pháp đã nghỉ hưu tham gia vào công tác giám định. Tuy nhiên, khi thực hiện giám định thì những người này không được hưởng chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp.

- Trong một số lĩnh vực giám định không có tổ chức giám định tư pháp công lập thì khối lượng vụ việc giám định ngày càng nhiều, bên cạnh người giám định tư pháp và người giúp việc thì còn có các đầu mối được giao kiêm nhiệm làm công tác tổng hợp, báo cáo, phục vụ các nhiệm vụ về thanh tra, kiểm tra công tác giám định tư pháp định kỳ, đột xuất theo yêu cầu nhưng chưa được hưởng chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp.

(2) Về mức bồi dưỡng giám định tư pháp:

Mức bồi dưỡng theo quy định tại Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg đã trở

nên bất cập, không còn phù hợp với chỉ số giá tiêu dùng và mức lương cơ sở tăng nhiều lần trong thời gian qua, cụ thể chỉ số giá tiêu dùng cả nước bình quân 2 tháng đầu năm 2024 so với năm 2014 là 129,92%⁸ và mức lương cơ sở từ năm 2014 đến năm 2024 đã tăng khoảng 103%⁹. Đặc biệt, đối với một số lĩnh vực như xây dựng, tài chính, ngân hàng, văn hóa... mức bồi dưỡng thông thường chỉ 150.000 đồng/người/ngày, trong khi có những vụ việc giám định phức tạp, đòi hỏi chuyên môn cao, phải chịu trách nhiệm pháp lý lớn cho nên không thu hút, động viên được các chuyên gia giỏi tham gia vào hoạt động giám định tư pháp. Ví dụ: Trong lĩnh vực xây dựng, mặc dù, Thông tư số 04/2014/TT-BXD ngày 22/4/2014 của Bộ Xây dựng hướng dẫn một số nội dung về giám định tư pháp trong hoạt động đầu tư xây dựng quy định cá nhân khi thực hiện giám định tư pháp được hưởng chế độ bồi dưỡng theo quy định của pháp luật, tuy nhiên, trên thực tế thường không áp dụng việc thực hiện chế độ bồi dưỡng theo Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg do mức bồi dưỡng thấp, không tương xứng với khối lượng công việc thực hiện¹⁰.

Có thể thấy, mức bồi dưỡng giám định tư pháp theo quy định tại Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg sau 10 năm áp dụng đã thể hiện sự bất cập so với sự biến động về giá cả thị trường, sự phát triển kinh tế - xã hội và mức lương cơ bản theo từng giai đoạn.

(3) Về loại hình bồi dưỡng giám định tư pháp:

Việc quy định chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp theo ngày công đối với một số lĩnh vực chưa phù hợp, nhất là các lĩnh vực pháp y, pháp y tâm thần đang có nhiều bất cập, vướng mắc. Trên cơ sở quy định tại Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg thì “trường hợp thực hiện giám định vượt quá 8 giờ/ngày thì tổng thời gian làm giám định tăng thêm không vượt quá 300 giờ/năm”¹¹, trong lĩnh vực pháp y thì Bộ Y tế ban hành Thông tư số 31/2015/TT-BYT ngày 14/10/2015 quy định thời gian và số người thực hiện giám định đối với từng loại việc là 03 giờ/ngày/giám định viên/trường hợp; tương đương với 01 giám định viên không được khám giám định quá 03 vụ việc/ngày. Tuy nhiên, thực tế khối lượng công việc phát sinh ngày càng nhiều, một số trường hợp thời gian giám định kéo dài (nhất là trong lĩnh vực pháp y tâm thần) nhưng do bị hạn chế số giờ làm thêm nên nhiều trường hợp kho bạc không thanh toán tiền bồi dưỡng cho các tổ chức giám định; phải tính toán số giờ, số ngày công cho phù hợp nên gây phức tạp, khó khăn cho việc thanh toán.

⁸ Theo Công văn số 323/TCTK-TKG ngày 04/3/2024 của Tổng cục Thống kê về cung cấp chỉ số giá tiêu dùng.

⁹ Mức lương cơ sở năm 2014 là 1.150.000 đồng/tháng và mức lương cơ sở hiện đang áp dụng là 2.340.000 đồng/tháng

¹⁰ Theo Báo cáo số 1643/BXD-PC ngày 05/7/2018 của Bộ Xây dựng về việc đánh giá thực tiễn công tác giám định tư pháp xây dựng và chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp trong lĩnh vực xây dựng.

¹¹ Để đảm bảo phù hợp với quy định của Bộ luật Lao động.

(4) Về dự toán, cấp phát, chi trả chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp:

Thứ nhất, Thông tư số 137/2014/TT-BTC ngày 18/9/2014 của Bộ Tài chính hướng dẫn về lập dự toán, chấp hành và quyết toán kinh phí chi trả tiền bồi dưỡng giám định tư pháp của các cơ quan tiến hành tố tụng còn quy định nhiều loại giấy tờ, thủ tục thanh toán; thành phần hồ sơ đề nghị thanh toán chế độ bồi dưỡng còn rườm rà, bị trùng lặp (như Bảng chấm công và Bảng kê thực hiện giám định theo ngày công); quy trình thanh toán chế độ bồi dưỡng giám định rườm rà, phức tạp, qua nhiều khâu, nhiều bước, ảnh hưởng đến thời gian, tâm lý của người làm giám định.

Thứ hai, các Bộ, ngành chưa ban hành đầy đủ văn bản hướng dẫn theo quy định, mặc dù Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg quy định các Bộ, cơ quan ngang Bộ quản lý về lĩnh vực giám định tư pháp có trách nhiệm chủ trì, phối hợp với Bộ Tư pháp và các Bộ, ngành liên quan hướng dẫn, quy định áp dụng đối với từng loại việc giám định và xác định thời gian, số người làm giám định đối với từng loại việc giám định ở lĩnh vực do Bộ, ngành mình quản lý.

Đến nay, mới có Bộ Y tế ban hành Thông tư số 31/2015/TT-BYT ngày 14/10/2015 và Bộ Công an ban hành Thông tư số 49/2017/TT-BCA ngày 26/10/2017. Tuy nhiên, Thông tư số 49/2017/TT-BCA của Bộ Công an không hướng dẫn chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp trong lĩnh vực pháp y của Công an nhân dân và cũng không hướng dẫn về việc giám định viên pháp y trong Công an nhân dân được hưởng chế độ bồi dưỡng theo quy định của Bộ Y tế; đến ngày 03/9/2019, Bộ Công an mới ban hành Công văn số 2534/BCA-H01 về việc hướng dẫn thực hiện chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp trong lĩnh vực pháp y trong Công an nhân dân. Vì vậy, trong khoảng thời gian từ năm 2014 đến tháng 8 năm 2019, việc thực hiện chế độ bồi dưỡng cho giám định viên pháp y tại các Phòng kỹ thuật hình sự Công an tỉnh không có sự thống nhất. Một số địa phương áp dụng theo Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg và Thông tư số 31/2015/TT-BYT; còn đa số địa phương áp dụng theo Công văn số 2263/BCA-V22 của Bộ Công an. Theo Công văn này, một vụ việc chỉ có 01 giám định viên pháp y thực hiện và được chi trả tiền bồi dưỡng giám định tư pháp, trong khi đó, theo quy định tại Thông tư số 31/2015/TT-BYT thì một vụ việc có 02 giám định viên pháp y được hưởng chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp. Việc áp dụng văn bản này đã làm ảnh hưởng đến chế độ bồi dưỡng của giám định viên pháp y trong Công an nhân dân.

Về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp trong các lĩnh vực khác như tài chính, ngân hàng, văn hóa, xây dựng, tài nguyên và môi trường, thông tin và truyền thông, nông nghiệp và phát triển nông thôn... chưa được các Bộ, ngành quản lý ban hành văn bản quy định thời gian, số người làm giám định đối với từng loại việc giám định nên chỉ áp dụng được mức bồi dưỡng thấp nhất, trong khi có những loại việc phức tạp hoặc có yếu tố độc hại thì không được áp dụng

mức bồi dưỡng cao hơn theo quy định. Việc các Bộ, ngành chưa quy định hướng dẫn cụ thể cũng gây khó khăn cho việc cơ quan điều tra, cơ quan tiến hành tố tụng trong việc tạm ứng, tính chi phí bồi dưỡng giám định tư pháp cho những người làm giám định.

Thứ ba, mặc dù, việc chi trả tiền bồi dưỡng giám định tư pháp được thực hiện theo đúng mức quy định tại Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg nhưng vẫn còn tồn tại một số vướng mắc về thủ tục tạm ứng; quy trình, thủ tục thanh toán tiền bồi dưỡng giám định tư pháp, cụ thể:

- Đa số các cơ quan trung cầu chỉ chi trả tiền bồi dưỡng giám định tư pháp khi nhận được kết luận giám định mà không thực hiện bước tạm ứng tiền bồi dưỡng giám định tư pháp. Có những trường hợp, giám định viên tư pháp phải tự túc chi phí đi lại, ăn ở hoặc lấy từ chế độ công tác phí trong khi vụ việc phức tạp, thời gian kéo dài hoặc hiện trường giám định ở những vùng xa xôi, hẻo lánh... Do đó, một số giám định viên tư pháp, người giám định tư pháp theo vụ việc không nhiệt tình tham gia giám định hoặc tìm cách từ chối khi được trung cầu giám định.

- Trong ngành y tế, ở một số địa phương, cơ quan trung cầu trả chậm theo 6 tháng hoặc cuối năm, thậm chí kéo dài sang năm sau nên việc chi trả bồi dưỡng cho giám định viên tư pháp và người giúp việc chưa kịp thời (TP. Hồ Chí Minh, Kon Tum, Đắk Lắk, Hậu Giang, Yên Bái, Khánh Hòa, Lào Cai...). Một số trường hợp giám định xong nhưng cơ quan trung cầu không lấy kết quả nên giám định viên không được thanh toán tiền bồi dưỡng giám định tư pháp như tại Đắk Nông. Trong lĩnh vực ngân hàng, tài chính... một số đoàn giám định đã hoàn thành kết luận giám định và hồ sơ thanh toán tiền bồi dưỡng giám định gửi cơ quan tiến hành tố tụng nhưng chưa được thanh toán đầy đủ¹².

- Trong ngành Công an nhân dân, hiện nay giám định viên và các trợ lý giám định của lực lượng kỹ thuật hình sự không được thực hiện chấm công ngoài giờ, mặc dù khoản 4, khoản 5 Điều 2 Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg đã quy định các trường hợp người thực hiện giám định được hưởng tiền bồi dưỡng khi phải làm thêm ngoài giờ làm việc. Điều này gây thiệt thòi về chế độ, chính sách cho các giám định viên, trợ lý giám định của lực lượng kỹ thuật hình sự so với các lĩnh vực khác. Trên thực tế, có nhiều vụ việc giám định viên, trợ lý giám định phải làm thêm ngoài giờ, làm việc vào ngày nghỉ, ngày lễ để đảm bảo sớm có kết luận giám định phục vụ yêu cầu của hoạt động tố tụng.

- Mặc dù, Bộ Tài chính đảm bảo nguồn kinh phí để chi trả chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp và đã có hướng dẫn về lập dự toán, chấp hành và quyết toán kinh phí chi trả tiền bồi dưỡng giám định tư pháp của các cơ quan tiến hành

¹² Công văn số 375/VP4 ngày 25/6/2015 của Văn phòng Cơ quan thanh tra, giám sát ngân hàng có xác nhận không có kinh phí để thanh toán các khoản chi phí giám định tư pháp của Cơ quan Cảnh sát điều tra, Bộ Công an.

tổ tụng, tuy nhiên, thực tế một số cơ quan điều tra, cơ quan trung cầu vẫn còn lúng túng trong việc chi trả chế độ này, nhất là trên cách lĩnh vực giám định xây dựng, tài chính kế toán, cụ thể là về cách tính, thủ tục cũng như định mức chi trả. Quy trình, thủ tục thanh toán tiền bồi dưỡng giám định tư pháp phức tạp, khác nhau ở các địa phương.

Đặc biệt là, Luật sửa đổi, bổ sung Luật Giám định tư pháp năm 2012 đã bổ sung vào Điều 37 Luật Giám định tư pháp năm 2012 nguyên tắc: “*Việc thực hiện giám định tư pháp của công chức, viên chức, sĩ quan quân đội, sĩ quan công an nhân dân, quân nhân chuyên nghiệp, công nhân quốc phòng là hoạt động công vụ*”. Do đó, công chức, viên chức khi thực hiện nhiệm vụ giám định thì cần được chính cơ quan chủ quản chi trả tiền bồi dưỡng giám định tư pháp để bảo đảm việc chi trả đầy đủ, kịp thời; tăng cường hơn nữa vai trò, trách nhiệm của các cơ quan, đơn vị chủ quản trong việc chăm lo chế độ, chính sách đối với người do cơ quan, đơn vị cử tham gia, thực hiện giám định; thực hiện cải cách hành chính về tài chính công.

1.3. Nguyên nhân chủ yếu của những khó khăn, vướng mắc

Thứ nhất, nhận thức của một số Bộ, cơ quan ngang Bộ, cơ quan tiến hành tố tụng cấp Trung ương và Ủy ban nhân dân cấp tỉnh, đặc biệt là của người đứng đầu chưa xác định đầy đủ về tầm quan trọng của công tác giám định tư pháp đối với hoạt động tố tụng cũng như trách nhiệm của cơ quan mình đối với công tác giám định tư pháp; ý nghĩa của chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp đối với đội ngũ người làm giám định. Công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật và triển khai, thực hiện chế độ bồi dưỡng về giám định tư pháp ở nhiều Bộ, ngành, địa phương còn hình thức, hạn chế.

Thứ hai, một số quy định của Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg còn chưa thực sự phù hợp với thực tế; các mức bồi dưỡng giám định tư pháp chưa được điều chỉnh kịp thời so với sự biến động giá cả thị trường và mức lương cơ sở tăng nhiều lần trong thời gian qua; quy định về nguồn kinh phí và nguyên tắc chi trả tiền bồi dưỡng giám định tư pháp chưa phù hợp với nguyên tắc tại Điều 37 Luật Giám định tư pháp năm 2012 được sửa đổi, bổ sung năm 2020¹³. Việc ban hành các văn bản hướng dẫn còn chậm, chưa đầy đủ, chưa đảm bảo đáp ứng yêu cầu.

Thứ ba, công tác phối hợp giữa các Bộ, ngành chủ quản với cơ quan giúp Chính phủ và địa phương trong quá trình triển khai, thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg còn hạn chế, thông tin giữa các Bộ, ngành và địa phương về tình hình, triển khai thực hiện chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp còn chưa được thông suốt nên Bộ Tư pháp rất khó khăn trong việc theo dõi, tổng hợp tình

¹³ Việc thực hiện giám định tư pháp của công chức, viên chức, sĩ quan quân đội, sĩ quan công an nhân dân, quân nhân chuyên nghiệp, công nhân quốc phòng là hoạt động công vụ.

hình, nắm bắt những khó khăn, vướng mắc nổi cộm để kịp thời có giải pháp hoặc đề xuất, kiến nghị lên cấp có thẩm quyền giải quyết.

Thứ tư, công tác kiểm tra tình hình triển khai, tổ chức thực hiện chế độ bồi dưỡng giám định ở các Bộ, ngành và địa phương cũng chưa được quan tâm, chủ động tiến hành nhằm phát hiện những khó khăn, vướng mắc và hạn chế để có những chỉ đạo, hướng dẫn và uốn nắn kịp thời.

2. Đề xuất định hướng sửa đổi, bổ sung Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg

Trên cơ sở ý kiến góp ý của các Bộ, ngành, địa phương, cá nhân, tổ chức có liên quan và thực trạng chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp hiện nay, định hướng sửa đổi, bổ sung Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg tập trung vào các vấn đề chính như sau:

- *Về đối tượng hưởng chế độ bồi dưỡng giám định*: Bổ sung thêm đối tượng hưởng chế độ bồi dưỡng là giám định viên tư pháp, người giám định tư pháp theo vụ việc đã nghỉ hưu mà được cơ quan, đơn vị chuyên môn chủ quản trước đây huy động thực hiện giám định tư pháp nhằm khắc phục tình trạng thiếu hụt nhân lực ở lĩnh vực pháp y, pháp tâm thần và một số lĩnh vực khác để khắc phục bất cập, hạn chế và vướng mắc, khó khăn trong việc chi trả tiền bồi dưỡng giám định trên thực tế hiện nay.

- *Về mức bồi dưỡng*: Điều chỉnh theo hướng tăng mức bồi dưỡng giám định tư pháp trên cơ sở mức tăng chỉ số trượt giá tiêu dùng và lương cơ sở đối với bồi dưỡng giám định theo ngày công và vụ việc (Điều 2, Điều 3) theo chỉ đạo của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng tiêu cực.

- *Về chuyển đổi loại hình bồi dưỡng*: Chuyển đổi loại hình chế độ bồi dưỡng trong các lĩnh vực pháp y, pháp y tâm thần từ theo ngày công sang vụ việc trên cơ sở đề xuất của Bộ Y tế và các tổ chức giám định tư pháp cấp Trung ương.

- *Về nguồn kinh phí và nguyên tắc chi trả tiền bồi dưỡng giám định tư pháp*: Sửa đổi quy định về chủ thể chịu trách nhiệm dự toán kinh phí, chi trả, thanh quyết toán chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp theo hướng ngân sách nhà nước cấp thẳng kinh phí cho các tổ chức giám định tư pháp công lập, cơ quan, đơn vị nhà nước khác mà thực hiện giám định, thay vì là các cơ quan tiến hành tố tụng như hiện nay để góp phần khắc phục vướng mắc, khó khăn hiện nay về dự toán, cấp phát, thanh toán, chi trả chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp; góp phần thiết thực thực hiện cải cách hành chính về tài chính công (cải cách thủ tục trong việc dự toán, cấp phát, thanh quyết toán chế độ bồi dưỡng); bảo đảm phù hợp với nguyên tắc, quy định mới của Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Giám định tư pháp về việc thực hiện giám định của công chức, viên chức, sĩ quan trong công an, quân đội là thực hiện công vụ và tăng cường hơn nữa vai trò, trách nhiệm của các cơ quan, đơn vị chủ quản trong việc chăm lo chế độ, chính sách đối với người làm giám định hưởng lương từ ngân sách nhà nước.

Trên đây là báo cáo tổng kết 10 năm thực hiện Quyết định số 01/2014/QĐ-TTg ngày 01/01/2014 của Thủ tướng Chính phủ về chế độ bồi dưỡng giám định tư pháp và một số định hướng sửa đổi trong thời gian tới./

Nơi nhận:

- Thủ tướng Chính phủ (để b/c);
- Phó TTg TT CP Lê Thành Long (để b/c);
- Các thành viên Chính phủ;
- Văn phòng Chính phủ;
- Bộ trưởng (để b/c);
- Lưu: VT, Cục BTTP.

**KT. BỘ TRƯỞNG
THỦ TRƯỞNG**

Maí Lương Khôi
Maí Lương Khôi

